

שומע תפילה [א']

ביתו - אומר בברכת הולים, ואם צריך לפרנסה - אומר בברכת השנים. אמר ר' יהושע בן לוי, אף על פי שאמרו: שואל אדם צרכיו בשומע תפלה, אבל אם בא לומר אחר תפלתו, אפילו כסדר יוה"כ - אומר.

מגילה יז:יח.

וכיון שנבנית ירושלים - בא דוד, שנאמר: אחר ישבו בני ישראל ובקשו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם. וכיון שבא דוד - באתה תפלה, שנאמר והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפלתי. וכיון שבאת תפלה - באת עבודה שנאמר עולתיהם וזבחייהם לרצון על מזבחי.

בית יוסף סימן קיט - רבנו יונה והרא"ש: וכתב שם ה"ר יונה (ד"ה אעפ"י) דענין זה מתחלק לארבעה דינים חלוקים: האחד שבברכת שומע תפילה יכול לשאול כל צרכיו בכל ענין שירצה שברכת שומע תפילה כוללת כל הצרכים ולכך נתקנה: הדין השני שאם בא לומר בסוף כל ברכה וברכה מעין כל ברכה וברכה אומר ואפילו שלא יהיה לצרכו ממש מותר כיון שאומר אותו בלשון רבים מיהו בלשון יחיד אסור לאמרו כיון שאינו אומר אותו בעבור כל ישראל והוי הפסקה ודוקא שיכול לאמרו בלשון רבים בסוף כל ברכה וברכה שכיון שהשלים כבר מה שתקנו חכמים לחיוב גמור אין לחוש במה שמוסיף אח"כ אבל באמצע הברכה לא דכיון ששואל צרכי רבים באמצע הברכה נראה כמוסיף על המטבע שתקנו חכמים: והדין השלישי שאם שואל צרכיו ממש כגון ששואל על חולה שיש לו בתוך ביתו שיתרפא וכיוצא בו יכול לאמרו בלשון יחיד ואפילו באמצע הברכה והיינו דאמרינן (ע"ז

עבודה זרה ז:ח.

אמר ליה רב אחא בר מניומי לאביי: גברא רבה אתא מאתרינן, כל מילתא דאמר, אמרי ליה: נשתקע הרבר ולא נאמר! אמר: איכא חדא דעבדינן כוותיה; דתניא, נחום המדי אומר: שואל אדם צרכיו בשומע תפלה. אמר: בר מינה דההיא, דתליא באשלי רברבי; דתניא, ר' אליעזר אומר: שואל אדם צרכיו ואחר כך יתפלל, שנאמר: תפלה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו וגו', אין שיחה אלא תפלה, שנאמר: ויצא יצחק לשוח בשדה; ר' יהושע אומר: יתפלל ואח"כ ישאל צרכיו, שנאמר: אשפוך לפניו שיחי צרתי לפניו אניד. ור"א נמי הכתיב: אשפוך לפניו שיחי! הכי קאמר: אשפוך לפניו שיחי בזמן שצרתי לפניו אניד. ור' יהושע נמי הכתיב: תפלה לעני כי יעטוף! הכי קאמר: אימתי תפלה לעני? בזמן שלפני ה' ישפוך שיחו. מכרי קראי לא כמר דייקי ולא כמר דייקי, במאי קמיפלגי? כדרדיש ר' שמלאי, [דרדיש ר' שמלאי:] לעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואח"כ יתפלל, מנלן? ממשה רבינו, דכתיב: ה' אלהים אתה החלות להראות את עבדך וגו', וכתיב בתריה: אעברה נא ואראה את הארץ הסובה; רבי יהושע סבר: ילפינן ממשה, ור"א סבר: לא ילפינן ממשה, שאני משה דרב גובריה. והכ"א: לא כדברי זה ולא כדברי זה, אלא שואל אדם צרכיו בשומע תפלה. אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כדברי חכמים. אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב, אף על פי שאמרו: שואל אדם צרכיו בשומע תפלה, אבל אם בא לומר בסוף כל ברכה וברכה מעין כל ברכה וברכה - אומר. א"ר הייא בר אשי אמר רב, אף על פי שאמרו: שואל אדם צרכיו בשומע תפלה, אם יש לו חולה בתוך

20

שם) אם יש לו חולה בתוך ביתו אומרה בברכת חולים ולא הזכיר בכאן בסוף הברכה אלא בברכת החולים סתם קאמר דמשמע דאפילו באמצע הברכה יכול לשאול צרכיו כיון שצריך לו לפי שעה והוא שיאמר אותו בלשון יחיד שלא ידמה כמוסיף על המטבע שתקנו חכמים: הדין הרביעי שבסוף התפילה בין קודם יהיו לרצון בין אחר יהיו לרצון יכול להאריך ולומר כרצונו בין בלשון יחיד בין בלשון רבים בין צרכיו ממש בין צרכי ציבור עכ"ל...

והרא"ש (סי' כא) לא הזכיר דבר מכל אלו החילוקים משמע שהוא מפרש דאין חילוק בין שואל באמצע הברכה לשואל בסוף בכל מקום יכול לשאול בין בלשון רבים בין בלשון יחיד ודין שומע תפילה שוה לשאר הברכות בכל דבר אלא שבשומע תפילה שואל כל צרכיו מאיזה מין שיהיה ובשאר ברכות אינו שואל בכל ברכה אלא מעין אותה ברכה ולפי זה רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת דאמר אם בא לומר בסוף ברכה וכו' ורב חייא בר אשי דאמר אם יש לו חולה בתוך ביתו וכו' חדא מילתא גינהו.

ב"ח אורח חיים סימן קיט:

ולפי דעת ה"ר יונה דבאמצע הברכה אסור לומר בלשון רבים דנראה כמוסיף על המטבע ודאי דכן הדין בשומע תפילה דמאי שנא שומע תפילה משאר ברכות הרי הוא נראה כמוסיף.

ט"ז קכ"ד, ס"ק ב:

ואף ע"ג דגם ברכות י"ח יכול להוסיף מעין כל ברכה ובש"ת אפי' כל מה דבעי מ"מ היינו דוקא לפי שעה מה שצריך אבל לעשות

קביעות ולהוסיף בכל ברכה בכל יום אין לנו ראיה להתיר בזה דהא לא אמרינן בגמ' אלא אם בא להוסיף בכל ברכה והיינו דרך עראי לא שיקבע לו מטבע אחר יותר ממה שטבעו חכמים וכן מ"ש שואל אדם צרכיו בש"ת היינו מה שיצטרך לו לפי שעה אבל לא לעשות לו בקביעות נוסח אחר מוסיף על תקנת חכמים וכן קשה במ"ש אחר כך שנוהגים להפסיק באלהי נצור כו'. למה באמת יפסיק בקביעות קודם יהיו לרצון שהוא מכלל י"ח וכו"כ בסמוך אין נכון לומר תחנונים קודם יהיו לרצון כו' ע"כ נראה טוב ונכון לומר ב"פ יהיו לרצון א' קודם אלהי נצור וא' אחריו כיון שכתב אח"כ שהרשות בידו לעשות כן יש לנהוג כן לכתחלה בכל יום.

מגן אברהם (ק"ט ס"ק א):

ובשומע תפילה יכול לשאול כל צרכיו - וטוב לומר חטאתי עויתי פשעתי ולשואל מזונותיו (הכוונות) אפי' הוא עשיר (כתבים) וכו"ה בזוהר שמות.

יעב"ץ (בסידורו, בית יעקב, בברכת שומע תפילה):

...שואל אדם כל צרכיו
בשומע תפילה. ויכול
לשאול בין בלשון יחיד,
בין בלשון רבים, בין
צרכיו ממש, בין צרכי
רבים. וטוב... לשאול
מזונותיו ואפילו הוא
עשיר, והוא עיקר תפילה
דאורייתא.